

ПРОМОВА СЕРГІЯ МАРЧЕНКА

5 квітня, 2022

ECOFIN

Шановні колеги,

Насамперед, я щиро вдячний кожному з вас за запрошення взяти участь у сьогоднішній зустрічі, особливо моєму французькому колезі, Міністру Бруно Ле Меру, який запросив мене.

Сьогодні 41-ий день війни.

Ми, українці, розпочали цей ранок хвилиною мовчання, щоб вшанувати тих, кого убила, замучила до смерті, зґвалтувала, спалила, розбомбила росія. Щоранку Україна оплакує своїх загиблих і проводить хвилину мовчання на знак пам'яті, потім країна робить глибокий вдих і з повною силою продовжує боротьбу – на всіх фронтах, кожен – на своєму.

Мій фронт – фінансовий.

Ми бачимо, що в США, Європі, на Близькому Сході та в Азії реакція на війну має трансформаційний вплив на геополітику, глобальне управління та світову економіку.

Традиційні відносини та альянси зараз піддаються випробуванню, а в деяких випадках і руйнуванню.

Як і на військовому фронті, ми витримали найважчий удар (боюсь, перший, але не останній) на економічному та фінансовому фронтах, але ситуація залишається складною.

Втрати, спричинені війною, катастрофічні. Російські окупанти продовжують руйнувати не лише військові об'єкти, а й транспортну, енергетичну та промислову інфраструктуру, побудовану поколіннями українців. Практично повністю знищено одні з найбільших промислових підприємств – заводи "Азовсталь" та імені Ілліча. Останній був збудований наприкінці 19 століття і пережив Другу світову війну. Багато підприємств призупинили свою діяльність або через військову загрозу, або через блокування доступу до ринків збуту чи сировини. За попередніми оцінками, близько 30% компаній повністю припинили свою діяльність, 45% скоротили виробництво.

За оцінками Міністерства фінансів, втрати бюджету становлять близько 2 млрд гривень (тобто 60 млн євро) на день.

Інфраструктурні втрати за місяць війни попередньо становили 119 млрд доларів. Це 4,25 млрд доларів на день.

Якщо врахувати військові втрати, збільшення військових та соціальних видатків, програми підтримки населення, втрати економіки та бізнесу – це сотні мільярдів доларів США.

Бойові дії ведуться на території, на яку припадає майже три чверті ВВП України, і на якій до війни було зайнято близько 10 млн. осіб - а це 63,5% зайнятого населення.

Російська агресія спричинила економічні втрати не лише для України, а матиме наслідки без перебільшення для всього світу. Вже зараз ми спостерігаємо дестабілізацію та світовому та європейському енергетичних ринках, черговий сплеск інфляції, зупинку європейських підприємств через порушення ланцюгів постачання з України.

Так, Європейський центральний банк, на підставі перших оцінок наслідків війни, вже знизив прогнози Єврозони на цей рік з 4,2% до 3,7%. Водночас, прогноз інфляції на поточний рік погіршений з 3,2% до 5,1%. Звісно, це лише перші коригування прогнозів, і є високий ризик погіршення прогнозів у майбутньому.

Кожен день війни призводить до значних втрат економіки ЄС і, відповідно, погіршення рівня життя кожного громадянина ЄС, зокрема, через руйнування ланцюгів поставок, однієї з найбільших міграційних криз з часів Другої світової війни та погіршення очікувань економічних агентів.

За оцінками експертів, непрямі втрати Європи від війни Росії в Україні вищі, ніж прямі економічні втрати від запровадження ембарго на російські нафту та газ. Тому купівля російських енергоресурсів це не тільки фінансування вбивства тисяч наших громадян, а й фінансування економічних втрат та погіршення рівня життя громадян ЄС. Особливо враховуючи наявні можливості по переорієнтації шляхів постачання з країн Близького сходу, США та Канади, а також впровадження заходів з енергоефективності.

Чим довше продовжується агресія Росії в Україні, тим більше економічних наслідків для Європи та всього світу. Україна посідає перше місце у світі з експорту олії. Друге – з експорту ячменю та ріпаку. Третє – з експорту жита. Україна забезпечує майже 10% світових поставок зерна. За оцінками експертів, 400 мільйонів людей у світі залежать від постачання українського зерна.

Якщо ми не проведемо успішну посівну кампанію до початку травня, світові загрожуватиме глобальна продовольча катастрофа.

Вже зараз експерти Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) прогнозують зростання світових цін продуктів харчування та корми на понад 20% через війну в Україні. Через систему міжгалузевих зв'язків, це вплине і на загальний рівень інфляції, зокрема – у країнах ЄС.

Але, незважаючи на масштабні руйнування нашої економіки, завдяки запасу фінансової міцності, що був накопичений за роки між активними фазами російської атаки на Україну, допомозі міжнародних партнерів та своєчасних дій Президента, Уряду та НБУ, вже зараз можемо спостерігати поступове відновлення економічної активності.

Багато підприємств подали заявки на переселення.

Посівну в Україні було розпочато у 20 регіонах України. Очікується, що посівну можна буде провести на 6 мільйонів гектарів земель. Це 80% від тієї площі, яка була засіяна минулого року.

Уряд вже розробляє план відновлення України, який стане основою комплексу заходів у всіх областях. Військовий стан та посткризове відновлення вимагають нових підходів до бюджетної, боргової, податкової та митної політики. Збереження стабільності державних фінансів та фінансової системи загалом залишається серйозним завданням.

Ми розраховуємо на вашу підтримку не лише у воєнний час, а й на допомогу у відновленні країни після перемоги.

Як Міністр фінансів, перш за все, я маю думати про збереження нашої фінансової системи.

2022 рік мав стати роком примноження нашого успіху, з огляду на наші результати у 2021 році. Якби не війна.

Проте, під час війни нам вдається зберегти функціональність української фінансової системи, зберегти та збільшити пріоритетні бюджетні витрати, забезпечивши при цьому всі необхідні платежі.

Очевидно, що надходження до бюджету різко скоротилися, оскільки економічна діяльність була серйозно підірвана.

Незважаючи на військовий стан, Уряд забезпечує своєчасну виплату пенсій та соціальної допомоги, а також зарплат, які виплачуються за рахунок бюджету, наприклад, працівникам секторів охорони здоров'я та освіти.

Нам важко правильно оцінити, наскільки збільшився фіскальний розрив зараз, але розрив серйозно зростає з кожним днем війни.

Ми робимо всі кроки, щоб максимально скоротити його.

По-перше, за рахунок максимального використання пільгового фінансування. ЄС у цьому відіграє одну з вирішальних ролей. Зокрема, я говорю про оперативне рішення про створення нової екстреної програми макрофінансової допомоги (МФД) для нашої країни у розмірі 1,2 млрд євро та виділення першого траншу у розмірі 600 млн євро в такі короткі терміни. І тут я хотів би окремо подякувати колегам з ЄС за те, що це стало можливим.

По-друге, ми намагаємося забезпечити комерційне фінансування. Коли почалася повномасштабна війна, ми ухвалили рішення про випуск військових облігацій, за цей період ми вже залучили понад 1 млрд. доларів на п'яти аукціонах.

Більшість із вас тут – фінансисти. Ви добре мене зрозумієте. З огляду на все, що я сказав, ми маємо реалізовувати більш активні дії зі збору коштів.

Ми маємо бути свідомими, ми завжди маємо бути свідомими.

У нас безперечно завжди є можливість просто надрукувати гроші. Я буду відвертий з вами - це останній варіант, до якого я звернуся. Після того, як ми переможемо у війні, нам потрібно буде вирішити цілу низку проблем, і я не став би додавати до них боротьбу з гіперінфляцією.

Крім того, ми пам'ятаємо, що скорочення ВВП зі збільшенням коефіцієнта заборгованості може призвести до нестійкого рівня боргу, чого я допустити не можу.

Виходячи з цього, найбільш об'єктивно правильне рішення полягає у залученні швидкого пільгового фінансування та грантів.

Форма грантів для нас зараз набагато важливіша, оскільки дозволяє отримати швидкий доступ до ліквідності без збільшення обсягу боргу.

Крім того, всі ми розуміємо, що після війни нам потрібно буде фінансування для відновлення країни. Тому для нас буде краще, якщо зараз ми отримуватимемо більше грантів, а не кредитів, аби ми могли виділяти більшу частину бюджету не на обслуговування боргу, а на відновлення України.

Які інструменти вже існують для збільшення підтримки?

ЄС. Україна була б вдячна ЄС за створення окремого багаторічного фонду для підтримки України як у формі кредитів, так і грантів, або якщо це виявиться простіше, надання Україні права на отримання коштів з фонду ЄС "The Next Generation EU".

Трастовий фонд Світового банку. Як швидкий спосіб фінансової підтримки України у короткостроковій перспективі, ми просимо вас розглянути існуючий механізм Мультидонорського трастового фонду, який був створений для спрямування грантових внесків країн-партнерів на підтримку DPL Світового банку. Будь-яка країна може приєднатися до цього механізму, і деякі присутні тут країни вже зробили це.

Механізм перерозподілу спеціальних прав запозичень (СПЗ) країн-членів МВФ на користь України. Ми запропонували створити ініціативу у вигляді фонду – рахунку, адміністрованого МВФ, на який країни-члени МВФ зможуть спрямовувати частину своїх фінансових ресурсів, в тому числі у формі СПЗ для України, з метою забезпечення додаткового фінансування до фінансування МВФ. Виділення навіть незначної частини суми СПЗ, якою володіє кожна з країн, матиме для нас велике значення. Канада, і особисто Христя Фріланд, взяла лідерство щодо цієї ініціативи спільно з МВФ та країнами-партнерами.

Це ті міжнародні інструменти, які ми обговорюємо з різними партнерами. Я буду вдячний, якщо кожен із ваших Урядів розгляне їх.

Шановні колеги, зараз я хотів би звернутись не як Міністр фінансів України, а як громадянин України.

Український Уряд, і я особисто, вдячні за масивний пакет економічних санкцій, прийнятих вашими Урядами, Європейським Союзом.

Ці санкції були переважно спрямовані на те, щоб припинити вливання російських грошей у цю війну та ізолювати економіку Росії, вони мають багатосторонній характер і спрямовані на різні сектори.

Тим не менш, ми всі є свідками того, що фактична імплементація санкцій відбувалася різними темпами та з різною спрямованістю, залежно, серед іншого, від економічних та політичних відносин кожної конкретної країни з Росією.

Але після того, що світ побачив у Київській області (я впевнений, ви всі бачили ці жахливі фотографії, ці кадри з міста Буча, ці масові звірства – і це лише один із численних епізодів, які вже є в Ірпені, Маріуполі, Харкові та інших містах), я впевнено можу сказати вам, що цих санкцій, введених проти Росії, недостатньо.

Дозвольте мені бути прямолінійним – це геноцид українського народу.

Ми бачимо, що у Росії немає жодних проблем з тим, аби бути достатньо амбітними у вбивстві нашого народу.

Тому, я думаю, у країн ЄС не має бути проблем з тим, аби бути достатньо амбітними у запровадженні додаткових більш жорстких санкцій проти Росії, навіть, якщо це позначиться на добробуті цих країн.

Тут немає сірої зони, немає альтернативного рішення чи компромісу – лише чесна жорстка позиція.

Шановні колеги, тут я підійшов до своєї останньої тези.

Сьогодні 41-ий день війни.

Ми, українці, розпочали сьогоднішній ранок із хвилини мовчання – на знак скорботи за вбитими, закатованими до смерті, зґвалтованими, спаленими, розбомбленими Росією. Я закликаю кожного з вас підтримати Україну, аби завтра, після хвилини мовчання, ми могли зробити глибокий вдих і з усією силою перемогти у цій війні.